

Butlletí d'Esponellà

Vilert i Centenys

núm. 9 - Desembre de 2009

EL RELLOTGE D'ESPONELLÀ
passat i present

HORARIS D'ATENCIÓ AL PÚBLIC:

	NOM	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOURS	DIVENDRES
Ajuntament		de 9 a 14h. de 16 a 20h.	de 9 a 14h.	de 9 a 14h.	de 9 a 14h.	de 9 a 14h.
Secretaria	Anna Costejà	de 9 a 14h. de 16 a 20h.			de 9 a 14h.	
Alcaldia	Rosa Teixidor	d'11 a 14h.				
Arquit. Tècnica	Rosa M. Busquets					de 12 a 14h.
Enginyer *	Plana Hurtos Eng.	de 10 a 14h.				
Metge **					d'11 a 13h.	
Infermeria **					d'11 a 13h.	
Farmaciola		de 10 a 12h.			de 10 a 13,15h.	de 10 a 12h.
Jutjat de Pau ***	Francesc Pardàs					
Espai obert de la Gent Gran					de 16:00 a 18:00h.	
Espai obert de Joventut		de 10 a 12h.	de 17 a 20h.			

* Segon dilluns de cada mes.

** Cal demanar hora per telèfon: 972 57 25 10

*** Cal demanar hora per telèfon: 972 59 78 00

REGIDORIES:

REGIDORIA *	REGIDOR/A	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOURS
Governació, Ensenyament i Cultura Benestar i Família, Salut,	Rosa Teixidor	de 10 a 13h.			
Obres i Serveis, Festes i Joventut	Jesús Marcé		de 19 a 20h.		
Urbanisme i Hisenda	Roger Soler			de 18 a 19h.	
Medi Ambient, Indústria, Comerç i Turisme	Roger Biosca				de 19 a 20h.
Medi Rural i Agricultura	Francesc Darnés			de 13 a 14h.	

* Cal concertar hora prèvia al telèfon: 972 59 78 00

HORARIS MISSES

ESPONELLÀ: cada diumenge a 2/4 de 12 del matí i festius.

VILERT: quart diumenge de cada mes a les 10 del matí.

Rector responsable: Mn. Pere Bach i Fernando **Direcció:** c/ Mn. P. Dausà, 2 - Banyoles **Telèfon:** 972 570 224

CENTENYS: a les 6 de la tarda - 2n dissabte del mes.

Rector responsable: Mn. Josep M. Amich, R. **Direcció:** Pl. Santa Maria 6 - Banyoles **Telèfon i Fax:** 972 570 495 **E-mail:** smturers@teletel.es

DEIXALLERIA MÒBIL

ESPONELLÀ: Segon dimecres feiner de cada mes, de 14.30h. a 16.30h., a la Plaça de l'Ajuntament.

CENTENYS: Segon dijous feiner de cada mes, de 17.30h. a 18.30h., a la Plaça Major.

VILERT: Segon divendres feiner de cada mes, de 9h. a 9.30h.

Recollida d'escombraries a tot el municipi els dilluns, dimecres i divendres al matí.

TELÈFONS D'INTERÈS

Ajuntament d'Esponellà	972 59 78 00 / Fax 972 59 73 00
Escola Pública "Carles de Fortuny"	972 59 71 35
Bombers	[085] 972 57 40 80
Creu Roja	972 57 24 50
Clínica Salus Infirmorum	972 57 02 08
Consultori de I.C.S. (Banyoles)	972 57 24 74
Hospital Dr. Josep Trueta	972 20 27 00
Polícia Local de Banyoles	972 57 57 57
Teisa (autobusos)	972 57 00 53
Mossos d'esquadra Pla de l'Estany	972 18 16 50
Oficina de Turisme	972 57 55 73
Correus i telègrafs	972 57 09 99
Servei de taxi (Plaça Turers)	972 57 05 14
Servei d'aigües avaries 24h	972 57 01 01

NAIXEMENTS

Laia Figueras Palomer - 7/6/2009

Neus Malagon Massafont - 21/7/2009

AGENDA DESEMBRE FESTES DE NADAL 2009

Diumenge, 13 de desembre

FESTIVAL DE NADAL

A les 17,30 h al Local social, els nens i les nenes de l'escola cantaran i representaran cançons.

Seguidament GRAN QUINA organitzada per l'A.M.I.P.A.

Divendres, 18 de desembre

CANTADA DE NADALES A LA RESIDÈNCIA PLA DE MARTÍS

A les 15 h visita i cantada de nades a la Residència de Gent Gran Pla de Martís a càrrec dels alumnes de cicle mitjà i superior de l'escola d'Esponellà.

Dilluns, 21 de desembre

VISITA DELS PATGES REIALS

A les 17 h, al Local social, els Patges Reials recolliran les cartes de tots els nens i nenes. Organitza: Ajuntament d'Esponellà.

Dimecres, 24 de desembre

MISSA DEL GALL amb la coral Jove.

A les 22 h a Vilert a la sortida piscolabis per a tothom.

A les 24 h a Esponellà a la sortida xocolatada per a tothom.

Diumenge, 27 de desembre

Fem cagar el tió a la plaça de l'Ajuntament. (Programes a part).

Diumenge, 3 de gener de 2010

QUINA SOLIDÀRIA a Esponellà per recollir fons per a l'Associació Sòpuls. A les 16,00 h al Local social d'Esponellà.

Organitza: Sòpuls. Col·labora: Regidoria de Joventut.

Dimarts, 5 de gener de 2010

TALLERS DE REIS al local social a les 18 h fins a les 20 h.

A les 20 h arribada de SS MM els Reis d'Orient.

Organitza: Regidoria de Joventut.

MOSTRA DE PESSEBRES I ORNAMENTS

Durant les festes de Nadal, els diumenges i dies festius es podrà visitar una mostra de pessebres i ornaments nadalencs al Fogar Rural de 18 a 21 h i després de la Missa del Gall.

Organitza: El Fogar Rural.

EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA

Paisatge i Natura de Joan Nierga.

Es podrà visitar a la sala de plens l'Ajuntament, en horari d'oficina, del 17 de desembre fins el 18 de gener del 2010.

SALUTACIÓ DE L'ALCALDESSA

Rosa Teixidor

Alcaldessa

L'any s'acaba i potser el recordarem pels rètols que hi ha a l'entrada del poble en els quals s'indiquen moltes de les obres que s'han engegat des de l'Ajuntament d'Esponellà. Aquesta iniciativa demostra que el nostre municipi és viu, que res no s'atura i que hi ha una clara voluntat de millorar les infraestructures, l'urbanisme i, en definitiva, el nostre entorn. Per això, per millorar la vida de tots els veïns, hem renovat els carrers Nord i Cal Baró i també la xarxa d'aigua, s'ha sanejat el veïnat de Vilert i s'han portat a terme les obres del pas del gasoducte.

Des de l'ajuntament som conscients de les molèsties que causen aquestes obres, però cal dir que si les porten a terme és pel desig de millorar les infraestructures del nostre municipi i fer la vida més agradable i còmoda als veïns. Des d'aquesta tribuna aprofito per demanar-vos disculpes si us han ocasionat algun destorb i agraeixo la vostra comprensió i paciència. Podeu estar segurs que s'han engegat pensant en el bé comú.

El 2009 ha estat un any d'obres perquè, a les que ja s'havien previst, s'hi han afegit les finançades pel Fons Estatal. Tot plegat ha suposat una despesa d'uns 800.000 € (al voltant de 132 milions de les antigues pessetes) xifra que constitueix tot un rècord en el nostre ajuntament.

I com cada any per aquestes dates, vull fer-vos arribar els meus millors desitjos de felicitat per les festes de Nadal que ja són a tocar, unes festes que compartim amb tots i, de manera especial, amb la família i els amics més estimats. Les festes nadalenques ens acosten més els uns als altres, els sentiments de simpatia són més intensos, la cordialitat amb les persones que ens són més pròximes es fa palesa, però també amb les que no coneixem. Com cada any, per Nadal es reproduïxen moments d'alegria que milloren les nostres relacions personals i també afermen els lligams amb els nostres veïns. Des d'aquí us convido i animo a participar tots els actes programats per aquestes festes, entre d'altres, a la visita dels patges reials el dia 21, a fer cagar el tió el dia 27, a la Quina Solidària el 3 de gener i a rebre els Reis d'Orient el 5 de gener.

→ El Consorci del Fluvià va endavant

Després de diverses reunions celebrades enguany per la Comissió de Treball, s'han consensuat els estatuts del futur Consorci del Fluvià, que ara caldrà que aprovin per Ple i sotmetin a exposició pública els 21 ajuntaments integrants. Els objectius establerts als estatuts s'integren al voltant dels següents quatre grans eixos: el primer és sobre la protecció, restauració, millora i promoció del patrimoni natural i cultural dels municipis de la Conca del Fluvià integrants del Consorci; el segon fa referència a un desenvolupament local que millori les condicions de vida de la població vinculada al Consorci, en particular de la població rural, basat en l'aprofitament sostenible dels seus recursos; el tercer eix establirà l'ordenació dels usos de lleure, i el quart, el foment de l'educació ambiental i la recerca científica.

Confiam que al llarg de l'any que ve el Consorci del Fluvià ja sigui una realitat i pugui significar un impuls important per a la protecció del riu i el foment del desenvolupament local.

→ Ple Municipal de novembre

Ple del mes de novembre del 2009, celebrat el dimarts dia 10 a les 20,00 hores, on es van tractar i debatre els punts que figuren a l'ordre del dia:

Ordre del dia

Aprovació, de l'acta del Ple corresponent a la sessió ordinària de 15 d'octubre de 2009.

Posposar l'aprovació dels estatuts del Consorci del Fluvià.

En aquest punt es va decidir de posposar l'acord per el proper ple a fi de fer una lectura final dels estatuts.

Aprovar la sol·licitud de subvenció a l'ACA per l'execució de l'actuació d'interconnexió entre els dipòsits d'abastament d'aigua dels municipis d'Esponellà i Fontcoberta.

Aprovar la certificació d'obra número 1 corresponent a l'execució del contracte de l'obra «renovació de la xarxa d'abastament d'aigua potable del nucli urbà d'Esponellà».

Aprovar el compte general de la Corporació per l'exercici 2008.

Aprovar una resolució sobre el tancament del pou de Centenys.

Aprovar la modificació del contracte de l'obra de pavimentació del carrers del Nord i cal Baró del nucli d'Esponellà.

Aprovar l'adopció de diversos acords en expedients de infracció urbanística.

Donar compte de diversos decrets d'alcaldia.

Informes d'Alcaldia.

Robatori

L'alcaldia va informar del robatori que va renir lloc a la seu de l'ajuntament. El fet va quedar registrat així en l'acta: Que en el dia 19 d'octubre a les 8,30 h del matí, s'ha comprovat que les tres portes d'alumini d'accés a l'edifici de l'ajuntament han estat forçades i malmeses, així com també la porta i bastiment d'accés a una dependència de l'ajuntament, utilitzada com farmàcia. Es constata que han sostret el següent material: caixa forta, ordinador portàtil i taula de so. Es va procedir a la realització de la denúncia a la comissaria dels Mossos d'Esquadra de Banyoles, i la comunicació a la companyia asseguradora.

→ Sessió extraordinària del ple de la Corporació

Dimarts 6 d'octubre de 2009 a les 20,00 h

El passat 6 d'octubre, l'ajuntament va celebrar un ple extraordinari amb un únic punt a l'ordre del dia: l'aprovació provisional del Pla especial d'ordenació de les activitats extractives del terme municipal d'Esponellà.

L'alcaldesa va prendre la paraula per explicar que aquest ple només tenia un punt a l'ordre del dia, i va voler començar fent una retrospectiva de tot el procés que s'ha seguit, ds de les primeres actuacions fins a arribar a l'aprovació del document. L'anterior

consistori havia iniciat la tramitació l'any 2005, quan va declarar una moratòria al terme municipal per atorgar llicències per l'extracció d'àrids. Des d'aquell moment es va iniciar el procediment de contractació del tècnic senyor Joan Font per la redacció del document, i la celebració de tres reunions públiques per captar l'opinió de tots els veïns, que defensaven dues posicions molt enfrontades.

La senyora alcaldessa va explicar que aquest pla que se sotmetia a aprovació no satisfaria cap de les dues posicions adoptades pels veïns del municipi. Val a dir que s'hi havia incorporat el resultat de les alegacions que el Consistori havia estimat a bé aprovar, així com les indicacions de les administracions que havien informat.

L'alcaldessa va explicar que faltava a la sessió el senyor Roger Biosca, que per motius professionals no hi va poder ser, però que calia que constés que ell és un dels principals impulsors d'aquest document, i va finalitzar manifestant l'agraïment a tots els qui han contribuït a la redacció del document.

Seguidament es va procedir a la lectura de la proposta de l'alcaldia per aprovar provisionalment el Pla especial d'ordenació de les activitats extractives del terme municipal d'Esponellà i com que no es va produir cap intervenció i que era l'únic punt de l'ordre del dia, es va procedir a la votació, que va aprovar per unanimitat dels assistents: sis vots a favor.

→ L'Ajuntament es reuneix amb els veïns de les Anglades

El passat dia 20 d'octubre del 2009 a les 20.00 h del vespre l'ajuntament va convocar els veïns del nucli de Les Anglades per tal de comunicar-los la possibilitat de fer una obra a Les Anglades i així poder-la determinar entre tots. L'actuació, prevista pel 2011, estaria finançada en uns 60.000 € per PUOSC.

D'aquesta reunió va ren sortir la següent relació de possibilitats: recuperar el camí empedrat; posar punts de llum a la pujada, entre les bústies i fins a la casa Mas Pascol; fer el soterrament d'una línia elèctrica o bé sanejar i fer la preparació per a la futura depuradora.

Aquests dies, el tècnic municipal està fent un estudi per valorar les diferents opcions i poder determinar quina es l'actuació o actuacions mes viables i que s'ajustin a les bases del PUOSC.

→ Ple del mes de desembre de 2009

El dimecres 2 de desembre a les 20,00 h, es va celebrar una sessió ordinària del Ple municipal per tal de tractar i debatre els punts de l'ordre del dia. A continuació es detallen els acords i punts que es van abordar.

Es va aprovar, per unanimitat, l'acta del Ple corresponent a la sessió ordinària de 10 de novembre de 2009.

Es va aprovar, per unanimitat, la moció en reconeixement de les consultes sobre el dret a decidir del poble català, impulsades per la Plataforma del Pla de l'Estany per l'autodeterminació.

Es va aprovar de manera definitiva l'expedient de modificació de les ordenances fiscals per l'exercici 2010.

Es va aprovar la modificació del contracte d'obra de pavimentació dels carrers del Nord i Cal Baró del nucli d'Esponellà.

Es va acordar concedir una pròrroga del contracte d'obra de Rehabilitació de Cal Baró d'Esponellà per equipaments municipals, 1a fase.

Es va aprovar la segona certificació de l'obra de Renovació de la xarxa d'abastament d'aigua potable del nucli d'Esponellà.

Es va aprovar la quarta certificació d'obra de Rehabilitació de Cal Baró d'Esponellà per equipaments municipals, 1a fase.

Es va aprovar de manera definitiva el Pla de prevenció municipal d'incendis forestals (PPI) d'Esponellà, Centenys i Vilert.

Es va acordar un conveni de col·laboració entre 11 ajuntaments de la comarca i el Consell Comarcal del Pla de l'Estany per a la realització d'un estudi i actuacions encaminades cap un estalvi energètic comarcal.

Es van adoptar diversos acords relatius a infraccions urbanístiques.

Es va donar compte de diversos decrets d'alcaldia, informes.

RESIDÈNCIA PLA DE MARTÍS

Un gran equip al servei de la gent gran

La residència Pla de Martís vol ser un veritable centre de serveis a la gent gran, per aquest motiu, disposa d'un equip de 31 professionals que treballen per augmentar la qualitat de vida dels usuaris, fins i tot més enllà de les seves instal·lacions. L'equipament està gestionat per Suara Cooperativa, entitat amb 25 anys d'experiència en el mercat dels serveis d'atenció a les persones.

Situat al veïnat Martís de Baix, Pla de Martís ofereix un servei de residència assistida 24 hores amb 54 places disponibles, que poden ser de caire privat o bé concertades amb la Generalitat, a les quals es pot accedir seguint la tramitació establerta i amb el suport de la treballadora social del centre si la família ho sol·licita. Les seves dimensions permeten tenir els avantatges d'un equipament de grandària mitjana, però alhora sentir-se en un entorn amb molt caliu, proper i familiar.

La residència Pla de Martís permet, a més, tant estades temporals com prolongades per a convalescències i rehabilitacions. També disposa d'un servei de centre de dia amb deu places d'atenció diürna amb programes terapèutics i activitats culturals i de lleure.

El model d'atenció de la residència Pla de Martís està basat en la qualitat dels serveis i la professionalitat en l'atenció. Per aquest motiu, disposa d'un gran equip de professionals que ofereixen un gran ventall de serveis: servei mèdic, infermeria, atenció social, assessorament legal, assessorament i gestió d'ajuts socials, atenció psicològica, rehabilitació i fisioteràpia, teràpia cognitiva i ocupacional, educació social, animació sociocultural i activitats de lleure, cuina pròpia, control nutricional i dietes específiques, perruqueria i podologia, bugaderia i repàs de la roba, transport i acompanyaments, atenció i suport a la família.

Actualment, els seus professionals ofereixen serveis als usuaris de la residència i en el marc de les seves instal·lacions, però estan oberts a qualsevol demanda de la gent gran d'Esponellà i de la comarca. Per exemple, un esponellenc/a que necessiti fer rehabilitació podria utilitzar el gimnàs de Pla de Martís, o bé demanar la visita a domicili d'un fisioterapeuta. Pel que fa a la cobertura del cost d'aquest servei, la

futura implementació de la Llei de la Dependència ha de facilitar a la gent gran l'accés a tot aquest tipus de serveis.

Implicació en el territori

A la residència Pla de Martís s'entén la vellesa com una etapa rica de la vida, per això el seu model està basat en el concepte d'envelliment actiu: es tracta d'ampliar l'esperança de vida saludable i la qualitat de vida a totes les persones, tant les que tenen autonomia i independència com les que tenen un cert grau de dependència. Per aquest motiu, es dona suport integral a la persona i es potencien tots aquells aspectes que els permetran viure aquest procés en plenitud i optimisme. En aquest sentit, destaquen les activitats culturals i de lleure, que tenen una clara voluntat d'arrelament i implicació en el territori. Des de fa tres anys, per exemple, es duu a terme un treball intergeneracional amb l'escola d'Esponellà, els alumnes de la qual han visitat la residència Pla de Martís en diverses ocasions. D'aquesta manera, i a través de les tradicions i qüestions culturals, com per exemple, la celebració de la Diada de Sant Jordi, petits i grans intercanvien experiències i comparteixen moments entranyables.

A més de les visites dels infants, la residència Pla de Martís compta amb la col·laboració de dos voluntaris d'Esponellà –l'Alfons i l'Anna M^a– i una de Melianta –la Marga– que vénen periòdicament a fer activitats a la residència. En aquest sentit, qualsevol persona que estigui interessada en realitzar tasques de voluntariat serà benvinguda.

Més informació a www.plademartis.coop

CASAL DE LA GENT GRAN D'ESPONELLÀ

Diada de la gent gran d'Espionellà 2009

En acabar l'any és bo mirar enrere per veure la feina feta. Cal fer memòria del que la gent gran del nostre municipi hem fet i hem gaudit.

La diada de la Gent Gran amb la participació dels nens i nenes de l'escola, crec que s'ha guanyat un punt i a part.

L'interès i entrega dels mestres de l'escola i els membres de l'ajuntament i voluntaris que varen participar en el concert i dinar de germanor crec que es mereixen per part dels més grans del municipi un «MOLTES GRÀCIES»

Els berenars que hem fet, sempre oberts a tothom, per celebrar les diades mes senyalades.

L'excursió a la Canal de Midi.

I actualment les sessions de cinema amb la participació del consorci de Benestar Social.

En el casal també hem formalitzat els tràmits per convertir-nos en associació, i així poder demanar mes ajudes a l'Administració.

El dia 1 d'octubre tots els assistents que varen respondre a la convocatòria de la reunió, vàrem formalitzar l'acta de constitució de l'Associació i els càrrecs de la Junta.

El fet que hi hagi una junta no vol dir que ningú tingui cap privilegi, tot el contrari, necessitem l'opinió i col·laboració de tots per fer del nostre Casal un lloc d'esbarjo i germanor i passar estones ben agradables.

Berenar del casal d'Espionellà estiu 2009

CÀRRECS DE L'ASSOCIACIÓ DE LA GENT GRAN D'ESPONELLÀ

President..... **Alberta Jorda**

Vocal..... **Teresa Frigola**

Vicepresidenta ..... **Justa Genis**

Vocal..... **Maria Tarradas**

Tresorera..... **Paquita Casadevall**

Vocal..... **Mª Elena Sebastia**

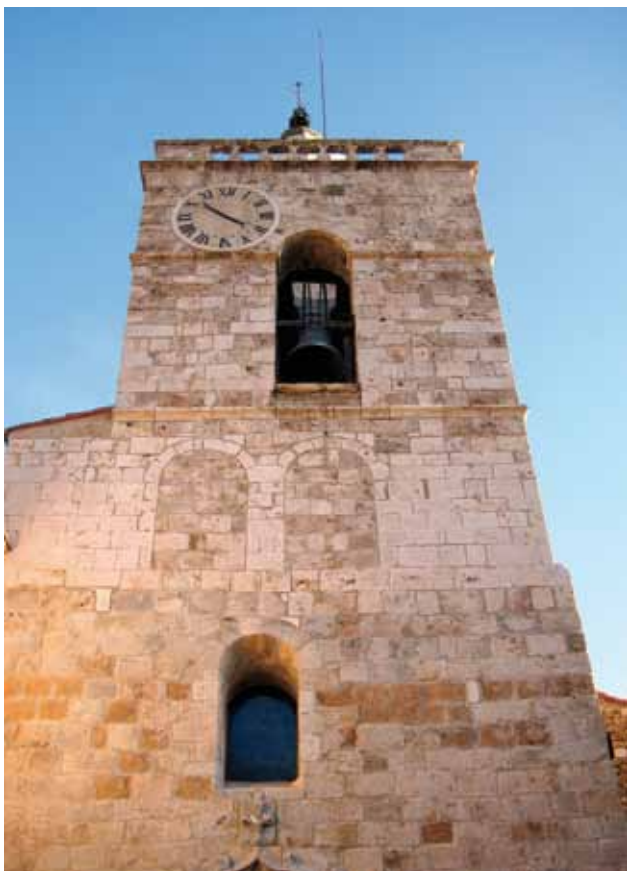
Secretari..... **Jordi Ponce**

EL RELLOTGE D'ESPONELLÀ

Passat i present

Per Teresa Artigas

Des de fa gairebé 250 anys, el rellotge del campanar de l'església d'Espionellà és testimoni del pas del temps. Amb una sola busca, ha marcat les hores durant més de dos segles, tret dels períodes en què ha sofert avaries. Malgrat l'avenç de la tecnologia, el rellotge s'ha mantingut tal com va ser concebut i avui és ja part del patrimoni del poble.

Relotge d'Espionellà

Fins els 1750, els rellotges de sol eren, amb tota probabilitat, els únics que mesuraven el temps a Espionellà. Pels vols d'aquell any, l'església del poble va incorporar un rellotge mecànic a la torre del campanar que va permetre als veïns de la vila saber l'hora nit i dia. El mecanisme era molt més precís que el dels rellotges de sol, tot i així, en aquella època els ginys per mesurar l'hora només tenien una busca, cosa que feia difícil saber l'hora exacta, és a dir, saber si passava un quart de l'hora o si eren tres quarts. Potser per aquest motiu, a Catalunya la manera de dir l'hora de vagades resulta un pèl imprecisa, diem «quarts de quatre» o «les dues tocadetes» per referir-nos a un fragment de temps comprès entre dues hores.

Sigui com sigui, a partir d'aquell any el campanar va

lluir amb orgull aquell rellotge d'una sola busca amb una lluna minvant a un extrem i una fletxa a l'altre, i amb una maquinària que al segle XVIII podia considerar-se sofisticada. Hem de suposar que el rellotge va funcionar com Déu mana durant molts anys, i si va tenir alguna avaria, devia ser degudament reparada. Del que sí tenim notícia és de les reparacions que es van fer durant segle XX. La primera va ser l'any 1915 i la va portar a terme el rellotger de Banyoles Antoni Rigau; el 1951, els germans Marce van reparar l'esfera exterior; al cap de sis anys, el 1957, un llamp va destruir el rellotge i per arreglar-lo van haver-hi de treballar Lluís Marcé, Pere Teixidor i Gerardo Fuentes. Cap a l'any 1975, aquella busca solitària va dir prou. En l'era de la tecnologia, dels rellotges digitals d'absoluta precisió astronòmica, aquell rellotge atrotinat s'havia convertit en una andròmina, el mecanisme era arcaic i només podria arreglar-lo un rellotger apassionat pel seu ofici. Durant vint anys el rellotge va estar aturat.

1995: l'última reparació

L'any 1995, conscients que aquell rellotge, que havia marcat el temps durant tants anys, era una part de la història i del patrimoni del poble, es va decidir reparar-lo. El rellotger apassionat que calia per fer-ho va resultar ser una dona, la Rosa Coma, l'única dona rellotgera de Girona i membre de la quarta generació d'una saga de rellotgers. Quan va venir a Espionellà a veure el mecanisme per fer-ne un diagnòstic i un pressupost de la reparació se'n va fer creus del que veia. El mecanisme estava rovellat, les peces revinclades o trencades, les rodes gastades i els eixos malmesos. I és que el temps no perdona ni als rellotges. La Rosa, en comptes de desanimar-se davant d'aquell munt de ferralla, va acceptar el repte. El primer problema amb que es va ensopegar va ser la impossibilitat de baixar la maquinària per l'escala del campanar perquè era massa estreta. Lluny de desanimar-se, la Rosa va desmuntar-ho tot i es va endur les peces al seu taller del carrer de les Balles-

teries de Girona. El segon obstacle va ser el fet que no hi havia recanvis per les peces trencades, però això tampoc no la va rendir, sinó que va posar fil a l'agulla i va construir una a una les peces que no es podien aprofitar. També va haver d'ajustar els desgast de les rodes, tornejar els eixos, fer de vell nou les dolles de bronze –unes anelles que es posen en els encaixos del eixos– i també va substituir un munt de peces de ferro per un pèndol. Però això no és tot, perquè quan al segle XVIII es va construir el rellotge encara no s'havien inventat els cargols de rosca i totes les peces estaven collades amb tascons, cosa que afegia dificultat a la reparació.

Per sort, a la Rosa no li venia de cinc minuts, perquè les hores que hi va dedicar probablement van ser moltes més de les que va cobrar, però gràcies a la passió i l'ofici que va demostrar i que l'honora, la busca solitària va tornar a marcar les hores. A partir d'aquell moment, el problema va ser d'una altra naturalesa: calia que algú que li donés corda cada dia. Però això és una altra història i té un altre protagonista, en Xicu Perdàs, l'home que cada dia a l'hora de les bruixes puja al campanar per aconseguir que el rellotge no s'aturi.

L'última intervenció que s'ha fet al rellotge va ser l'any passat. Aprofitant la restauració del campanar que es va dur a terme, Jordi Caselles va repintar-ne l'esfera i la numeració.

Qui dóna corda al rellotge?

Hi hauria possibilitats per mecanitzar el rellotge del campanar, però el Xicu Perdàs, veí d'Espornellà, sempre ha estat partidari de conservar la maquinària tal com va ser concebuda originalment. Calia, però, que algú cargolés cada dia la corda que aguanta el pes i anés ajustant el rellotge si aquest s'avançava o es retardava. El Xicu es va oferir a anar cada dia a mitjanit a donar corda al rellotge. I així ho fa des del 1995. Plogui, nevi o faci una calor africana, cada nit, pels volts de les dotze, el Xicu Perdàs puja al campanar i dóna corda al rellotge perquè segueixi funcionant, i quan ell no pot, que sol passar en escasses ocasions, busca algú que el substitueixi, com l'estiu passat, que durant tres dies va ser el Jesús Marcé qui li va donar corda.

Maquinària rellotge

ACTIVITATS I SORTIDES DELS ALUMNES D'ESPONELLÀ

Des de que els nens, nenes i mestres de l'escola d'Espionellà van començar el curs el passat mes de setembre, a més a més de les classes han participat en diverses activitats locals i comarcals que els han servit per aprendre més coses sobre la tardor, les carbasses, les llegendes del estany de Banyoles i la lectura.

Actualment, a l'escola d'Espionellà hi ha 76 alumnes i 12 mestres que anem de la franja de P-3 fins a 6è. de Primària. Majoritàriament els alumnes provenen d'Espionellà, amb un total de 42 nens i nenes, i de Crespià, d'on cada dia venen 20 alumnes. La nostra escola forma una Agrupació Rural juntament amb l'escola de Sant Esteve de Guialbes. Això vol dir que totes dues escoles compartim les especialistes de Música, Educació Física i Educació Especial.

A més a més de les classes, hem portat a terme un seguit de sortides i activitats en els mesos que portem de curs, de les quals us en oferim un breu repàs.

Amb motiu de la Fira de la Carbassa d'Espionellà, hem observat i hem parlat de les carbasses que han portat els nens i nenes de casa. Els alumnes d'Infantil van anar a visitar els gegants i capgrossos de Banyoles durant la celebració de la Festa Major de Sant Martirià, patró de la capital del Pla de l'Estany. Els alumnes de P-4 van fer una sortida a Banyoles per visitar la biblioteca municipal. Per anar-hi, van agafar el autobús de la Teisa a la parada d'Espionellà. Els nens i nenes de P-5 també van anar a Banyoles per participar en l'activitat **Menja Fruita** organitzada per la Fundació Oncolliga de Girona. Una altra de les activitats que van dur a terme els nens i nenes d'Infantil va ser sortir als voltants d'Espionellà per observar la

tardor, el canvi que transforma els boscos, les fulles caigudes, etcètera.

Pel que fa als alumnes de Cicle Mitjà, vam anar a la Biblioteca de Banyoles per participar en dues activitats **Coneguem la Biblioteca i Gaudeix llegint**, totes dues organitzades per fomentar la el plaer i l'habit de la lectura. El alumnes del cicle inicial també ens vam desplaçar fins a Banyoles per escoltar **Un estany de llegendes**, una activitat que posa a l'abast dels infants les llegendes pròpies de la nostra comarca. Les llegendes els va agradar tant, que després van deixar anar la seva imaginació i amb llapis de colors i paper van fer dibuixos per escenificar les la fila que fan les goges i el drac.

I per acabar, els nens i nenes de Cicle Superior van anar al Centre Cívic de Porqueres a veure l'obra de teatre en anglès **Frankenstein**, juntament amb altres escoles.

Després de veure l'obra de teatre en anglès Frankenstein, així és com els alumnes de Cicle Superior veuen el protagonista.

Els alumnes de P-5 van participar en l'activitat Menja Fruita a Banyoles.

Els nens i nenes de P-4 a la parada de la Teisa, esperen l'autobús per anar a Banyoles.

LA FESTA DE LA CASTANYADA A LA LLAR D'INFANTS

El passat divendres 30 d'octubre vam gaudir de la festa de la castanyada tots plegats: infants, pares, mares, avis i educadores.

La castanyera va venir a la nostra escola amb un cistell ple de castanyes per tastar.

Petits i grans vam cantar, ballar la cançó *Quan és el temps de menjar castanyes* i vam menjar castanyes i coques fetes pels infants, doncs al llarg del matí, els nens i les nenes de la llar vam fer de pastissers elaborant dues coques, una de pinyons i una de poma, que per cert, eren boníssimes!!!

EL RACÓ DEL PAGÈS

DITES I REFRANYS, LA SAVIESA POPULAR

Els refranys són fruit de la saviesa popular, n'hi ha de tota mena i significat, però hem volgut parlar atenció als que fan referència al temps i a les feines del camp, que són els que més interessen al pagès. Si aquestes dites es compleixen o no, això ja són figures d'un altre paner.

Vegem les dites que acomiaden l'any fent prediccions de futur segons les condicions del clima: «El sol de desembre i de gener porta gelades al Febrer», «Si l'any se'n va rient, bon any vinent», és a dir, si plou per cap d'any, bon senyal, i finalment n'hi ha un parell que auguren que «Calor pel desembre i calor pel gener, fred fort pel febrer», o «El sol per desembre i calor pel gener porta gelades al febrer.»

Al gener hi ha refranys obvis, com el que diu «Al gener tanca la porta i encén el braser», ja que és evident que el gener és un dels mesos més freds de l'any, i si bé fa cinquanta anys s'encenia el braser, ara només cal engegar la calefacció que, no ens enganyem, porta menys feina. N'hi ha un altre que diu: «Pels Reis, el dia creix i el fred neix», i altres fan referència a la importància de la pluja el primer mes de l'any: «De l'aigua de gener, ni una gota se'n fa malbé», «Aigua de gener, omplè botes i graner», «Pluja de gener, cada gota val diner», «Si no plou pel gener, mal va el graner.» N'hi ha que parlen de les tasques que cal fer

el gener, com «Per gener, el camp llaurar, la vinya podar i el vi trascolar», «Per sant Sever, les faves a fer», «Per sant Urbà el blat ha fet gra», «Si vols tenir un bon aller, planta'l pel gener» o bé fa prediccions de futur a través del clima, com «Santa Agnès si duu bon temps, les vinyes aniran bé».

Durant el mes de febrer els dies ja comencen a ser una mica més llargs i els dies ja enfilen cap a la primavera i el bon temps, per això les dites populars parlen de les tasques, del clima per predir les collites, i, sobretot, de l'aigua, un element indispensable per al pagès: «Aigua al febrer, bona pel sementer», «Neu de febrer, aigua en un paner». D'altres prediuen el clima de l'any fixant-se en els ocells, com el que diu «Orenetes pel febrer, mal any ve», o «Si el febrer no febreja, tot l'any bogeja».

Quan la primavera s'acosta, les dites anuncien l'arribada dels bolets, com «Per la Mare de Déu de març la múrgola treu el nas», també recorda al pagès què cal fer si vol tenir una bona collita: «Tota vinya estimada, pel març treballada». També hi ha una colla de refranys relatius al clima: «Març ventós, pel pagès profitós», «Hivern de molta gelada, molta fruita assegurada», «La lluna vella de març no marxa sense glaç» i per acabar, aquell que diu: «Març ventós i abril plujós fan maig florit i formós.»

LA FESTA DE SANT GALDERIC

Com cada any des del 1990, el 12 d'octubre es va celebrar al Pla de Martís la festa de sant Galderic, patró del pagès català. En els actes que es van desenvolupar al llarg del dia, hi van participar nombrosos ciutadans dels quatre municipis que conflueixen a l'indret on s'aixeca la imatge de pedra de Sant Galderic, al Pla de Martís: Esponellà, Fontcoberta, Serinyà i Porqueres.

La festa va començar amb una puntualitat més o menys britànica a les 10 del matí amb la celebració del Primer Campionat de Pagesia Comuna, en el que els equips participants van haver de superar «totes les proves que hauria de saber fer un pagès com Déu mana». Entre d'altres, els concursants van haver de passar un motocultor el més de pressa possible, empènyer una bala de palla a tota velocitat, fer un tast a cegues de vins i licors de la terra –moscatell, garnatxa, mistela, vi ranci i ratafia– i endevinar-los, i recitar el poema de Joan Maragall *La vaca cega* mentre menjaven un plat de mongetes. Declamar els versos *Topant de cap en una i altra soca / avançant d'esma pel camí de l'aigua / se'n ve la vaca tota sola. És cega barrejats amb les mongetes* va resultar un espectacle força curiós i, sobretot, divertit. Finalment es va valorar també la vestimenta dels integrants de cada equip.

A les 12 del migdia, mentre els equips del campionat encara competien per emportar-se el títol de millor pagès, mossèn Josep Maria Amic va celebrar missa al costat del monòlit del sant Garderic, on cada municipi va fer les seves ofrenes, seguit d'una ballada de sardanes. Tot i estar programat a les 12 del migdia, el IX Campionat Comarcal de Fangar, que habitualment es celebra al camp situat a prop de la roureda d'Espolla, va començar amb perfecta impuntualitat catalana. El dinar de germanor sota els roures del bosc d'Espolla va aplegar un bon grapat de veïns dels quatre municipis que van disfrutar de l'excel·lent arròs i de la bona companyia. La festa va seguir després de dinar amb l'espectacle Cançons improvisades a càrrec d'un grup de músics i cantaires que va cloure la diada.

FESTA DE LA CARBASSA, UN DIA DIFERENT

Per la Carmina

Avui és primer diumenge d'octubre, i com ja comença a ser habitual, a primera hora del matí fa fred. M'abrigo i me'n vaig cap a la fleca a comprar el pa. Un altre diumenge qualsevol hauria vist ben poca gent, gent que com jo anava a comprar el pa o a treballar a l'hort, cadascú capficat en les seves històries.

Però avui... avui és diferent!!!! Davant de l'Ajuntament ja fa estona que hi ha gent treballant, muntant parades, movent amunt i avall carbasses i els diferents productes artesans, decorant paradetes amb cartells, parlant de com queda millor la parada, si així o aixà. Un noi amb un tractor descarrega carbasses immenses amb molta cura, un grup d'homes comença a pesar les carbasses, al voltant hi ha gent que s'ho mira, que comenta i xiuxieuja si aquesta carbassa és més grossa que l'altra, persones que comencen a il·lusionar-se pensant que potser enguany la seva carbassa s'emportarà un dels tres primers premis. També hi ha gent que passa per la carretera amb cotxe, observa el moviment i fa cara de pensar: «Què passa avui en el poble d'Espionella?»

I a mi, que encara vaig amb cara de son i no tinc el cos del tot despert, em ve al cap: «És clar! Avui és la XI Fira de la Carbassa d'Espionella!! Avui és el dia que el poble es torna d'un color diferent i tot té gust de carbassa. Els carrers del poble s'omplen de gent de diferents contrades per veure i degustar les arts culinàries que es poden fer amb carbassa. És un dia ple de sensacions.

Davant de l'Ajuntament, al carrer es poden veure carbasses molt grosses que opten a guanyar el concurs, que premia la més gran. Hi ha dues categories i es donen tres premis per cadascuna. Una de les categories es per a la gent del poble d'Espionella i l'altra per a la gent d'altres municipis de Catalunya. Als carrers i places es poden veure i comprar carbasses de totes mides, formes i colors en les diverses parades. Hi ha carbasses de tota mena, comestibles i decoratives, hi ha productes artesans fets amb carbassa i també altres típics de la zona. Es poden **tastar** les diferents especialitats de carbassa, es poden **emportar** a casa uns cistelletes de tastets de carbassa, es poden **men-**

jar allà mateix els plats de la Setmana Gastronòmica de la Carbassa en la que hi participen els diversos restaurants del Pla de l'Estany que ofereixen plats en els que l'ingredient principal és la carbassa, es pot **gaudir** de les exposicions d'ornaments fets amb carbassa, es pot **treballar** la carbassa i presentar-se al concurs de construcció de fanalets on en resulten petites obres d'art. Quin munt de coses es poden fer amb les carbasses!!!

Deixa'm treure la fred i la son del cos, que vull començar a gaudir, veure, tastar tot el que m'ofereix aquesta Fira de la carbassa d'Espionella.

→ L'EQUIP DE BITLLES D'ESPONELLÀ A LA PARTIDA DE SANT MARTIRIÀ

L'equip de bitlles catalanes d'Espionellà va participar en una partida organitzada a les barraques de Banyoles durant les festes de Sant Martírià. L'afició d'algunes persones del municipi per aquest joc va néixer el passat onze de setembre quan, entre els actes de la Diada Nacional de Catalunya s'hi van incloure partides de bitlles. Aquestes es van disputar després de dinar, hi va participar gent de totes les edats que van passar una estona molt divertida.

El joc consisteix en plantar sis bitlles grans en dues fileres de tres i, des d'una determinada distància (11,5 m per als homes, 9,5 m per les dones i més a prop per als nens), cada jugador llença bitllots (bitlles petites) per fer-les caure. Una partida consta de nou tirades per jugador, dividides en tres rondes de tres tirades cadascuna. A cada ronda, el jugador pot llençar tres bitllots. L'objectiu consisteix a tirar cinc bitlles i deixar-ne una de dreta. Si s'aconsegueix això, s'obté la màxima puntuació..

El joc de bitlles catalanes es va fer popular al segle XIV i es va jugar fins que a l'època franquista es va prohibir amb el pretexte que es feien apostes. El 1987

es va recuperar i des d'aleshores la seva pràctica no ha deixat de créixer, de guanyar popularitat i aficionats. Actualment hi ha al voltant d'un centenar de clubs per a tot el territori català. Des del 30 d'agost del 2007 la Federació Catalana de Bitlles i Bowling està reconeguda per la federació internacional, tot i que no pot jugar amb altres països perquè el hi ha diferències en el reglament.

→ JULIOL DE TEMPESTES

El diumenge 5 de juliol, cap a les quatre de la tarda, va caure sobre Espionellà una gran tempesta acompanyada d'un fort vent que va causar inundacions en diversos llocs i la caiguda d'alguns arbres i senyals de trànsit.

Com a conseqüència de la caiguda d'un llamp al campanar de l'església del poble es va malmetre l'aparell que hi ha instal·lat allà i que subministra el senyal d'Internet a l'Ajuntament. Aquest mateix llamp va afectar diferents electrodomèstics i aparells informàtics d'algunes cases del voltant de la plaça.

Cal recordar també que el dia abans, cap aquella mateixa hora, va caure una forta pedregada acompanyada també d'un vent huracanat que va fer molt mal als horts d'Espionellà i en algun cobert de Centenys i de Vilert, que va malmetre la collita.

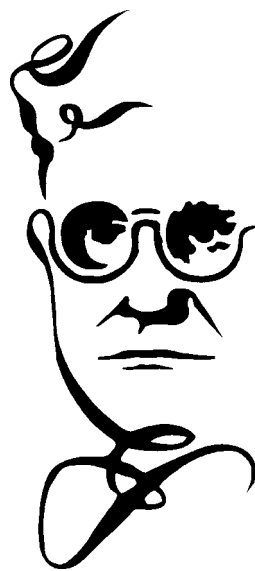
COSTUMARI CATALÀ: L'HIVERN

En el cinquantenari de la mort de Joan Amades (1890-1959), etnòleg i folklorista català, li retem un homenatge reproduint un dels nombrosos textos que va escriure. Ara que tot just ha arribat, hem triat aquest text del capítol dedicat al curs de l'any del Costumari català publicat l'any 1950.

El càlcul del temps ha sofert moltes variacions des que l'home, sentint l'afany de superar-se, començà a experimentar la inquietud d'explicar-se el què i perquè de tot allò que l'envoltava i va mesurar i distribuir el temps d'acord amb les seves necessitats, caçadores primer, pastorals després i pageses mes tard. De l'home caçador pocs records vius ens n'han arribat, sobretot si es té en compte el gran nombre de supervivències de les cultures ramadera i agrícola que han informat gairebé tot l'ésser de la societat actual en un grau força més intens del que pot semblar a primera vista a l'home de ciutat completament desvinculat de la vida rural.

Per l'home de la gleba l'any comença amb la feina cabdal de la sembra, prometedora dels esplets i dels fruits convenients per assegurar la continuïtat del viure tant d'ell com dels seus i dels animals companys del viure i ajudants de la seva feina, en la qual posa tot el seu daler i esperances; feina variable de temps, segons els anys i els llocs tardoral i hivernal a l'hora, i de la qual resta del tot llest vers l'advent, temps així mateix tardoral i hivernenc, precursor del

Nadal i del cicle subsegüent, pròdig de cerimònies i de festes per a festivar el goig de les collites i assaborir les primícies tant de bestiar com de fruits; moment de l'any en que la natura sembla com si dormís en santa pau i quietud que conviden a les festes intimes de família, de recer de llar, de foc de tió i d'escalfor pairal. I d'ací que els nostres avis comencessin l'any precisament per l'hivern, el qual pròpiament s'inicia per Sant Tomàs i no per Cap d'any per efecte de les moltes alteracions sofertes pel calendari que han portat un retard de deu dies entre l'any natural i cronològic, retard que no compta per la distribució del present costumari, que pel fet d'ésser tradicional, ha d'ajustar-se al sentit pairal aferrat a l'agre de la terra. El concepte d'hivern dóna lloc a una gran diversitat de refranys dels quals en donem una mostra: L'hivern dona les cartes i la primavera fa el joc. El sol, a l'hivern emmandrat, es lleva tard i s'acotxa aviat.

1890 - 1959 ==
**2009 ANY
 AMADES**

**L'ASSOCIACIÓ CULTURAL DE TRADICIONS D'ESPONELLÀ
 DESITJA A TOTHOM UNES BONES FESTES DE NADAL
 I UN BON ANY 2010.**

Fotografia i transcripció literal de la primera pàgina corresponent al Llibre de Comptes del Roser que es redactà l'any 1596, essent rector d'Esponellà mossèn Antoni Quer (1588-1601). Aquest escrit fa referència a la institucionalització de la advocació de la Mare de Déu del Roser a Esponellà.

«En nom de Deu, e, a honor de la Sanctissima Trinitat Pare, Fill, y Sperit ·S·. ^t. tres persones, e, un sol Deu y de la Sanctissima, e, humil verge Maria, e, a memoria de aquells ·15· misteris de goig, dolor, e, gloria de la Sanctissima mare del Roser, e, nostra aduocada, en los quals esta continguda la vida, passio, e, mort del Salvador. Se es reformada, e, renouada, e, ab annual solemnitat fastejada, La Sancta, e, digna comfraria de nostra Sõra del Roser, en la isglesia de Esponella instituida, e, fundada, (dic reformada) lany de la encarnatio del Sõr ·1595·, e, fou se la primera solemna Pfesso à honor de la serenissima reyna verge, e, mare del Roser, e, augment de dita comfraria à ·26· diumenge quart del mes de maig ·1596· essent pobordres Antoni Rocha ferrer, e, Pere Trilla, Rafel Moner, e, Antich Figuera, Los quals han fet lo Pnt libre per assentar en ell lo numero dels comfreres de dita comfraria. La qual placia à nrē Sõr que mijansant la sua sanctissima, e, diuinissima gratia y el amor, caritat, e, deuotio feruent dels comfreres, e, la discrecio, obra, e, diligencia continua dels pobordres esdeuenidos la vulla sempre conseruar augmentar, e, en tot temps Pperament guardar, aremissio de nostres peccats, e, augment de gratia, e, saluatio de nostres aiēs; y Axi comensam in noie Patris et Filij et Spūs ·S·. ^{ti}. Amen»

Act. Espõdiliani ·4· ^{to}. men · juny anni ·1596·.”

Associació Cultural de Tradicions d'Esponellà.

Llibre de Comptes del Roser (1596)